

Wijkscans voor meer bewegen en ontmoeten

Masterclass 33

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ministerie van Volkshuisvesting en
Ruimtelijke Ordening

Wijkscans: meer bewegen en ontmoeten voor senioren

Congres Thuis in de wijk

2 april 2025

Wilma Slinger, Aart Wijnstekers

CROW

CROW

- Kantoren Ede en Utrecht
- Kennisplatform op het gebied van fysieke leefomgeving
 - Verkeer en vervoer
 - Openbare ruimte
 - Infrastructuur
 - Aanbesteden en contracteren
- Kennisontwikkeling, kennisdeling en kennisborging
- Van strategie/beleid naar uitvoering.
- Kennisportfolio: Richtlijnen, publicaties, instrumenten, netwerken en bijeenkomsten, training en opleidingen
- *Praktische kennis direct toepasbaar*

Publicaties/producten

Ontwerpwijzer voetgangers

kennisplatform
CROW

Integrale aanpak openbare verlichting

Op weg naar een toegankelijke openbare ruimte
Afwegingskader 1.0

kennisplatform
CROW

Wijkscans voor ouderen

Voor een toegankelijke, beweegvriendelijke leefomgeving met ruimte voor ontmoeting

KpVV
CROW

kennisplatform
CROW

CROW Richtlijn Warm Mix Asphalt

v1.01

kennisplatform
CROW

Even voorstellen...

Wilma Slinger

Aart Wijnstekers

Even voorstellen...

- Wie zit er in de zaal?
- Oefening: ben je al bezig met bewegen en ontmoeten?

Ontwikkelingen en beleidscontext

- **Samenhangende aanpak** nodig, o.a. bij woningbouw.
- **Trends & ontwikkelingen:**
 - Vergrijzing: 25% 65+ in 2040, 500.000 met dementie.
 - Omgevingswet en nieuwe rol overheid.
 - Slim omgaan met ruimte, middelen en regelgeving (BKL, Bouwbesluit).
- **Bouw 1 miljoen woningen**, 1/3 seniorenwoningen.
- **Mens centraal** in binnen- en buitenruimte.

Wijkscan en checklist

In gesprek met elkaar

Gebruiken jullie wijkscans voor ouderen?

Zo ja, welke checklists gebruiken jullie en welke kenmerken gebruik je.

Een wijkscan als hulpmiddel

Om:

Verbeterpunten te ontdekken in de openbare ruimte m.b.t. bewegen en ontmoeten

Ontwerpprincipes

- ❑ Design for all
- ❑ Bereikbaarheid
- ❑ Voorzieningen voor bewegen en ontmoeten
- ❑ Essentiële looproutes
- ❑ Toegankelijkheid
- ❑ Verkeersveiligheid

En:

- ❑ Integreer in beheer
- ❑ Betrek bewoners

Stappenplan

- ❑ Fase 1 Quick scan
demografie en
leefbaarheid
- ❑ Fase 2 Selecteer scans
- ❑ Fase 3 Betrek doelgroep
- ❑ Fase 4 Analyseer en
koppel de resultaten aan
beleid

In gesprek met elkaar

Verplaats je in iemand:

- ☐ met dementie
- ☐ in een rolstoel
- ☐ die blind is

Wat heeft deze persoon nodig in de openbare ruimte?

Verschillende mensen, verschillende wensen

Maatregelen mensen met een	Visuele beperking	Auditieve beperking	Motorische beperking	Cognitieve beperking	Dyslexie en laag-geletterdheid	Kinderen
Alternatieve, minder complexe route						
Contrastverhoging (materiaal, kleur, vorm en grootte)						
Geleide- en gidslijnen						
Herkenningspunten blindengeleidehond						
Hoogteverschil vermijden						
Informatie op verschillende hoogtes						
Korte (gefaseerde) oversteeklengtes						
Markering oversteekplaats						
Natuurlijke herkenningpunten						
Obstakelvrije looproute						
Pictogrammen						
Rustige omgeving						
Safe Spaces						
Trilfunctie						
Verlichting						
Voldoende loopruimte						
Zichtlijnen						

Wijkscans en checklists

Scans en checklists	Bewegen	Ontmoeten	Vrij beschikbaar	Bredere scope
Scan beweegvriendelijke omgeving (Kenniscentrum Sport & Bewegen)				
Inclusieve BVO Scan (Kenniscentrum Sport & Bewegen)				
Ontwerpchecklist Inclusieve beweegvriendelijke omgeving (Kenniscentrum Sport & Bewegen)				
Onderzoek wat ouderen buiten beweegt (Kenniscentrum Sport & Bewegen)				
Checklist van essentiële eigenschappen van leeftijdsvriendelijke steden (WHO)				
Instrumenten voor scoren veiligheid van wegen waaronder de Vormtoets (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)				
10 geboden voor een goede looproute (quick scan) + Checklist richtlijnen en aanbevelingen looproute (CROW)				
Go-methode (RIVM)				
Ouderen langer zelfstandig thuis maar hoe dan? (Ben Sijetcentrum)				
Looptool (Goudappel)				
RuimteGIDS Checklist gezonde ruimtelijke ontwikkeling (RuimteGIDS)				
Wmo-scan voor buurthuizen (Dorpshuizen.nl)				
Bewegen op recept! Receptenboek doelgroepgerichte maatregelen voor stimuleren dagelijks bewegen (Radboud Universiteit en anderen)				
Leefplekmeter (Pharos)				
Belevingspotentiescan (Planterra)				
Kwaliteitscatalogus openbare ruimte (CROW)				
Invloed van de fysieke leefomgeving op gezond gedrag (RIVM)				
Kompas inrichting ruimte voor senioren + voorzieningen in de wijk (Eindhoven University of Technology)				
Amsterdams gezondheidslogica (gemeente Amsterdam)				
Uitwerking kwaliteitsaanpak aanpak van looproutes (CROW)				
Bouwstenen van de beweegvriendelijke omgeving (Kenniscentrum Sport & Bewegen)				
Inspiratietool leefomgeving senioren (Diverse partijen)				
De omgeving als leefstijlcoach: Ruimtelijk ontwerpen met aandacht voor positieve gezondheid (Provincie Zuid-Holland)				
Kennis- en inspiratiedossier Buurtsaam (Platform31)				
Toolkit positieve gezondheid (Institute for Positive Health)				
Zeker blijven lopen! (Ergotherapie Nederland/VeiligheidNL)				

Korte checklist

Vraag	Eigenschap	Beoordeling
Primair		
Is het ver?	Lengte van de totale looproute	
Kan ik erlangs?	Loopruimte en gebruikersconflict	
Kan ik veilig oversteken?	Drukke en type overstek passend bij de situatie	
Zijn er hoogteverschillen en kan ik deze overbruggen?	Hoogteverschil en trappen	
Kan ik mijn weg vinden?	Gids- en geleidelijnen	
Secundair		
Is er struikel- of glijdgevaar?	Loopoppervlak	
Kan ik mijn bestemming vinden?	Bewegwijzering	
Is de route goed verlicht?	Verlichting	
Durf ik hier te lopen?	Sociale veiligheid	
Kan ik af en toe uitrusten?	Zit- en rustvoorziening	
Kan ik onderweg naar de wc?	Toilet	
Is het een prettige omgeving om doorheen te lopen?	Prettige looproute	
Hoe is de staat van beheer en onderhoud?	Beheer en onderhoud	

**Quick scan looproutes,
CROW**

Goed toe te passen zonder
digitale middelen

Met een app de buurt in

De BVO-scan, Kenniscentrum Sport en Bewegen

Bestaat uit een digitale:

- Wijkscan
- Schoolpleinscan
- Buitenspeelscan
- Werkomgevingscan
- Inclusieve BVO-Scan

Wijkscan

Wijkscan: daagt de directe leefomgeving bewoners voldoende uit en biedt het genoeg mogelijkheden om te bewegen en sporten?

Doel: gezamenlijke discussie

Subjectieve beoordeling

koppeling met data in dashboard

Inclusieve BVO-scan

Scan specifiek gericht op
toegankelijkheid

Een breder kader

Zeker blijven lopen, Ergotherapie Nederland

- ☐ Koppeling met valpreventie
- ☐ Ingebed in breder programma
- ☐ Pilots laten grote waardering zien, ook in sociaal opzicht
- ☐ Koppeling met gemeente voor wat is opgehaald tijdens buurtscan

Opbouw Zeker Blijven Lopen!

Bijeenkomst (1xpw 90 min)	Programma
1	Kennismaking De bebouwde omgeving
2	De sociale omgeving
3	Oefensessie in de wijk
4	Weer & Omstandigheden in de buurt
5	Persoonlijke factoren
6	Buurtaudit
7	Evaluatiesessie

Lijst A. Lopen op voetpad of stoep

Naam straat/weg: _____

	JA	NEE	N.v.t
1. Er is een aparte stoep of voetpad gescheiden van de rijbaan ☐ Een kant van de straat ☐ Beide kanten van de straat	☐	☐	
2. Het type materiaal (bijvoorbeeld asfalt, tegels, grind) van de ondergrond waarop u moet lopen is makkelijk begaanbaar	☐	☐	
3. Het voetpad/de stoep is breed genoeg om elkaar te passeren ☐ Een kant van de straat ☐ Beide kanten van de straat	☐	☐	☐
4. De toestand van het voetpad of de stoep is goed (geen opstaande of verzakte tegels, kuilen, scheuren)	☐	☐	☐
5. Het voetpad of de stoep is vrij van permanente obstakels (zoals palen, borden en overhangende struiken)	☐	☐	☐
6. Het voetpad of de stoep is vrij van tijdelijke obstakels (zoals verkeerd geplaatst vuilnis)	☐	☐	☐
7. Het voetpad of de stoep is vrij van geparkeerde voertuigen (zoals auto's, scooters, fietsen etc.)	☐	☐	☐
8. Het voetpad of de stoep is vrij van steile hellingen (met of zonder treden)	☐	☐	☐
9. Het voetpad of de stoep is goed verlicht	☐	☐	☐
10. Het voetpad of de stoep is rustig genoeg om veilig te lopen (niet te druk met voetgangers, spelende kinderen etc.)	☐	☐	☐
11. Honden worden goed in bedwang gehouden (zijn aangelijnd) door hun baasjes	☐	☐	☐
12. Er zijn voorzieningen om even uit te rusten (bijv. bankjes)	☐	☐	
13. De omgeving voelt sociaal veilig om alleen te lopen (geen bedreigende mensen of situaties)	☐	☐	

MIJN BEOORDELING VAN DE VEILIGHEID VAN HET VOETPAD OF DE STOEP BIJ DEZE STRAAT IS:

☐ Uitstekend
 ☐ Okay
 ☐ Slecht

Lijst B. Oversteken van de weg

Naam straten kruising: _____

	JA	NEE	N.v.t
1. De oversteekplaats is duidelijk aangegeven	☐	☐	
2. Er is een zebraad aanwezig op de oversteekplaats	☐	☐	
3. Er is een voetgangersverkeerslicht aanwezig op de oversteekplaats	☐	☐	☐
4. Er zijn duidelijke kenmerken zoals kleur- en materiaalverandering bij de oversteekplaats	☐	☐	☐
5. De weg kan recht overgestoken worden op de oversteekplaats	☐	☐	☐
6. De stoeprand is aan beide kanten van de straat verlaagd of loopt schuin af bij een oversteekplaats	☐	☐	☐
7. De stoep eindigt bij de oversteekplaats op gelijk niveau met de straat aan beide kanten	☐	☐	☐
8. Bij verkeerslicht: het licht blijft lang genoeg groen om over te steken.	☐	☐	☐
9. Bij geen verkeerslicht: bestuurders geven voetgangers op dit oversteekpunt voorrang en genoeg tijd om over te steken	☐	☐	☐
10. Het wegdek van de straat die overgestoken wordt is egaal/vlak (geen gaten/ scheuren, rails etc.)	☐	☐	☐
11. Het verkeer is goed zichtbaar bij de oversteekplaats (geen bocht, obstakels etc.)	☐	☐	☐
12. Het verkeer (scooters, fietsers, auto's etc.) is makkelijk te overzien bij het oversteken (niet te druk)	☐	☐	☐
13. Er zijn drempels, rotondes, vluchtheuvels of andere maatregelen om de snelheid van wegverkeer te beperken	☐	☐	
14. Bestuurders houden zich aan de snelheidslimiet	☐	☐	
15. Bestuurders houden voldoende rekening met voetgangers die oversteken	☐	☐	
16. Fietsers houden voldoende rekening met voetgangers die oversteken	☐	☐	

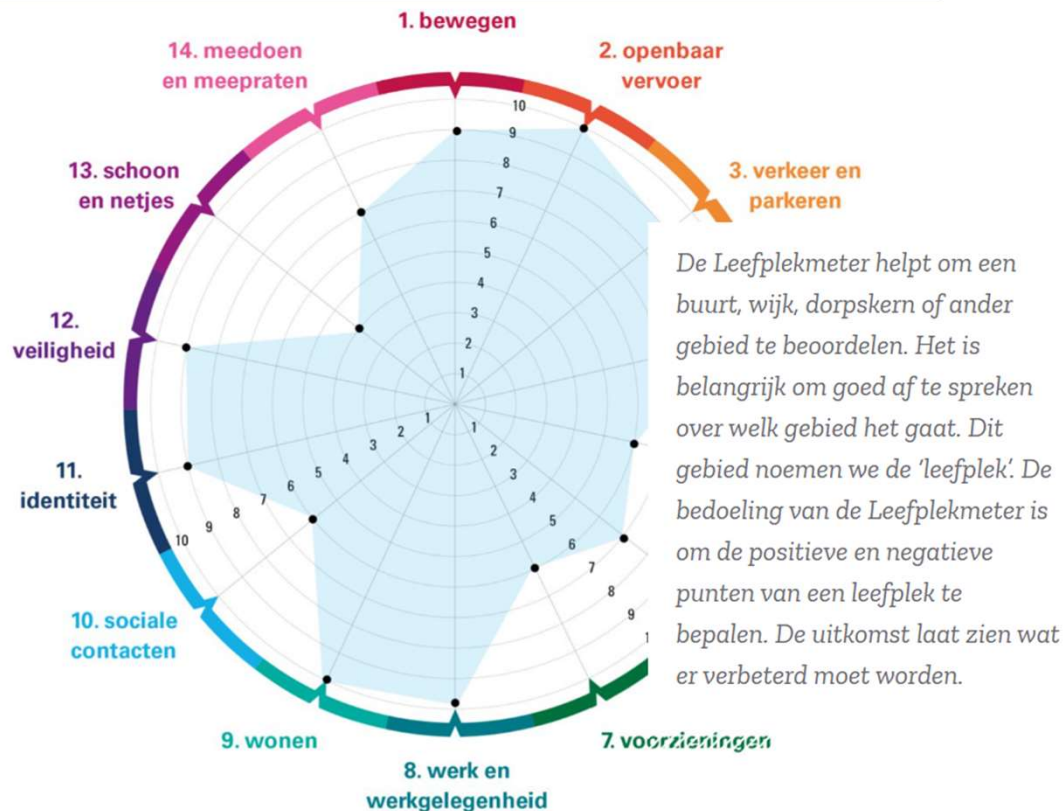
MIJN BEOORDELING VAN DE VEILIGHEID VAN HET VOETPAD OF DE STOEP BIJ DEZE STRAAT IS:

☐ Uitstekend
 ☐ Okay
 ☐ Slecht

Ervaren impact van de training

Integrale kijk

Leefplekometer, Pharos

- 14 thema's die gaan over de leefplek, score per thema
- hulpvragen die kunnen helpen bij het bepalen van een score.
- Als je alle thema's hebt besproken en gescoord, kun je de scores invullen in het ronde overzicht: de Leefplekometer.

KAN IK MAKKELIJK GEBRUIK MAKEN VAN GOEDE VOET- EN FIETSPADEN?

Geef je leefplek een score van 1 tot 10. Hierbij betekent een 1 dat er nog veel verbeterd moet worden en een 10 dat het al heel goed is. Omcirkel hieronder het cijfer dat je wilt geven.

Denk bij het bepalen van je score aan:

- Zijn er genoeg voet- en fietspaden?
- Heb je hier last van auto's en ander verkeer?
- Moet je vaak omlopen of omfietsen om ergens te kunnen komen?
- Zijn de voet- en fietspaden van een goede kwaliteit (mooi, zonder gaten en losliggende tegels)?
- Zijn er bankjes langs voet- en fietspaden voor als je even wilt zitten?
- Kun je de voet- en fietspaden het hele jaar door overdag, 's avonds en 's nachts veilig gebruiken?

Score: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat gaat goed?

.....

.....

.....

Wat kan beter?

.....

.....

.....

6. **Bewegen**

10. SOCIALE CONTACTEN

ZIJN ER VOLDOENDE PLEKKEN EN VOORZIENINGEN WAAR MENSEN ELKAAR KUNNEN ONTMOETEN?

Geef je leefplek een score van 1 tot 10. Hierbij betekent een 1 dat er nog veel verbeterd moet worden en een 10 dat het al heel goed is. Omcirkel hieronder het cijfer dat je wilt geven.

Denk bij het bepalen van je score aan:

- Op welke plekken kun je anderen ontmoeten?
- Zijn er voldoende verschillende plekken waar je anderen kunt ontmoeten?
- Kun je altijd gebruik maken van deze plekken (op verschillende tijdstippen en tijdens verschillende seizoenen en weersomstandigheden)?
- Komen er ook verschillende soorten mensen op deze plekken?

Score: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat gaat goed?

.....

.....

.....

Wat kan beter?

.....

.....

Beleidscontext

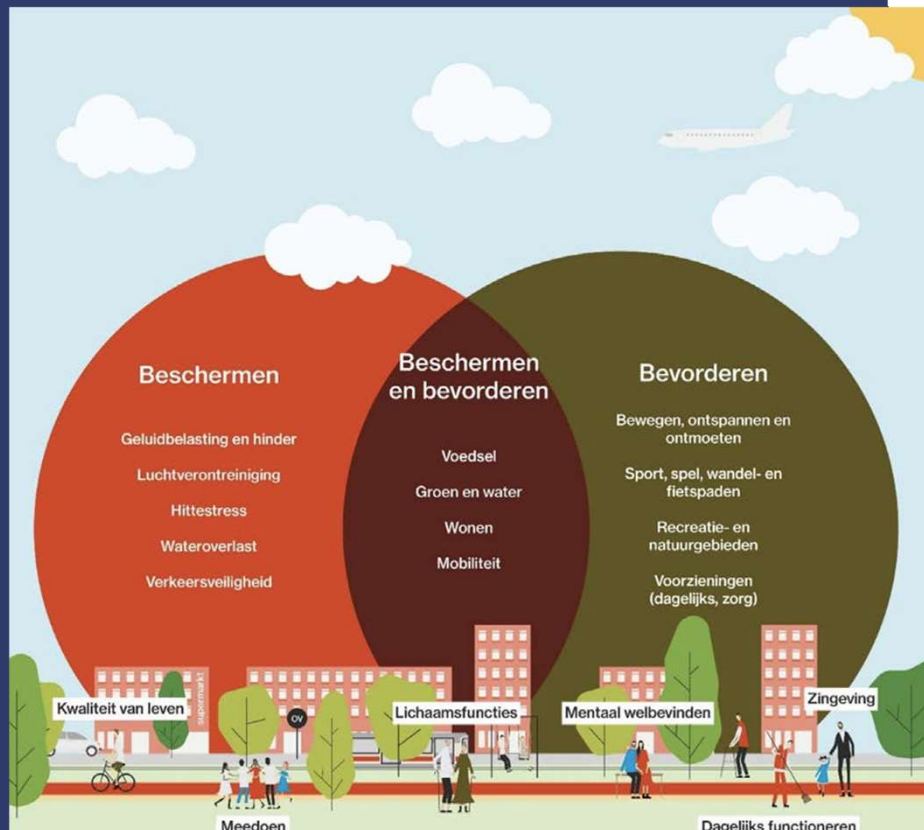

Nota Beheer Openbare Ruimte

Utrecht.nl

Brede blik : positieve gezondheid

Domeinoverstegende samenwerking nodig

Bijvoorbeeld project Buurtsaam

Subsidieregeling ZonMw

Wijkscan gezonde leefomgeving: bewegen en ontmoeten voor ouderen

Doel:

De wijkscan moet uiteindelijk leiden tot aanpassingen in de wijk. Dus laat in de aanvraag zien in welke visie de aanpassingen in de wijk opgenomen gaan worden.

Subsidieregeling ZonMw

-
-
-
- Zie voor informatie die subsidieoproep
- Contact: Eva Blankwaard, Martine Hoofwijk
-

Kennisnetwerk toegankelijkheid

Wilma Slinger

Mijn berichten

Dashboard

toegankelijkheid
CROW

Over toegankelijkheid

Aan de slag

Kenniscatalogus

Actueel ▾

Meer informatie ▾

Kennisnetwerk Toegankelijkheid

De vanzelfsprekendheid en het gemak van verplaatsen of reizen geldt niet altijd voor mensen met uiteenlopende behoeften. Een inclusieve samenleving waarin echt iedereen kan meedoen vereist een ingerichte openbare ruimte en een toegankelijk verkeers- en vervoerssysteem. Ga met ons aan de slag om het stukje toegankelijker voor iedereen!

[Lees meer](#)

Nieuws

Meer informatie en contact:

Wilma Slinger en Aart Wijnstekers

06-51231628

wilma.slinger@crow.nl & aart.wijnstekers@crow.nl

<https://www.linkedin.com/in/wilmaslinger/> &

<https://www.linkedin.com/in/aartwijnstekers/>

<https://www.kennisnetwerktoegankelijkheid.nl/>

info@crow.nl

Tel. 0318 69 53 00

Volg ons op [LinkedIn](#)

Aanmelden voor onze [nieuwsbrief](#)

SUBSIDIE WIJKSCAN BEWEGEN EN ONTMOETEN VOOR OUDEREN

- Indienen projectplan inclusief begroting
- Deadline indienen: 16 oktober 2025 - 14.00 uur – of eerder als de subsidiepot leeg is. Totale subsidiebedrag: € 800.000. **Wie het eerst komt, het eerst maalt!**
- Per gemeente 1 aanvraag voor 1 of voor 2 wijken
 - 1 wijk: max. aan te vragen bedrag is € 15.000
 - 2 wijken: maximaal bedrag € 20.000
- Subsidie gebruiken voor: Plannen, organiseren en uitvoeren van de wijkscan. Opnemen van gewenste aanpassingen in een wijkvisie/plan. Subsidie NIET gebruiken voor: aanpassingen in de fysieke omgeving
- Zie voor informatie die [subsidieoproep](#)

DOELGROEP

- Doelgroep: alle ouderen. Je mag andere doelgroepen toevoegen.
- Wijkbewoners uit de doelgroep moeten in elk geval betrokken zijn bij:
 - Het uitvoeren van de wijkscan
 - Het opstellen van de verbeterpunten voor de aanpassingen in de leefomgeving
- Wijkbewoners kunt u betrekken via ouderenverenigingen of wijkcentra. Deze organisaties kunt u hiervoor geen vergoeding geven.
- Wij zien wel graag dat u de inzet van de individuele wijkbewoners beloont. Dit kan financieel of op een andere manier. Houd hiermee rekening in uw begroting.

Wijkscans voor ouderen
Voor een toegankelijke,
beweegvriendelijke leefomgeving
met ruimte voor ontmoeting

KpVV
CROW

WIJKSCAN

- Gemeente is vrij in het kiezen van een wijkscan die aansluit op de behoefte
- Handige [factsheet](#) van Kennisplatform CROW
- Verplichte delen van de scan:
 - Analyse beschikbare wijkdata
 - Behoeft van de doelgroep
 - Hoe de fysieke leefomgeving beter kan uitnodigen tot bewegen en ontmoeten

TOEKOMSTPLANNEN WIJK

De wijkscan moet uiteindelijk leiden tot aanpassingen in de wijk. Dus laat in de aanvraag zien in welke visie de aanpassingen in de wijk opgenomen gaan worden.

- Volkshuisvestelijk programma
- Woonzorg visie
- Onderhoudsplan van de wijk
-

SUBSIDIEOPROEP WIJKSCANS

- Deadline indienen: 16 oktober 2025 - 14.00 uur – of eerder als de subsidiepot leeg is
- Aanvrager is altijd een gemeente
- Per gemeente 1 aanvraag voor 1 of voor 2 wijken
 - 1 wijk: maximaal aan te vragen bedrag is € 15.000
 - 2 wijken: maximaal bedrag € 20.000 (15.000 voor wijk 1 + 5.000 voor wijk 2)
- Totale subsidiebedrag: € 800.000. **Wie het eerst komt, het eerst maalt!**
- Subsidie gebruiken voor: Plannen, organiseren en uitvoeren van de wijkscan. Opnemen van gewenste aanpassingen in een wijkvisie/plan. Subsidie NIET gebruiken voor: aanpassingen in de fysieke omgeving

Aanvraagformulier AIMS

Aanvraagformulier voor AIMS 2.0

1. Algemene gegevens

1.1 Algemene gegevens

Dossiernummer:
(Toegevoegd na indienen)

Programma:

Subsidieronde:

Hoofdaanvrager:

1.2 Algemene projectdetails

Projecttitel:
De titel van uw project is belangrijk voor de vindbaarheid van uw project in de projectendatabank van ZonMw. Daarom zijn subsidiesoproepen voorzien van specifieke richtlijnen die van toepassing zijn.
* Geef een beschrijvende titel die past bij het type onderzoek, project en/of onderwerp.
* Org ervoor dat de titel vrij is van typ-, spel-, en taalfouten.
De startdatum is de datum waarop het project van start gaat en moet zijn na de besluitdatum.

Projecttitel in het Nederlands:

Projecttitel in het Nederlands voor de ZonMw-website:

Startdatum:

Einddatum:

Looptijd van het project in aantal maanden:

Is dit een vervolg op een eerder ZonMw-project?

Is deze of een vergelijkbare aanvraag bij een andere organisatie dan ZonMw ingediend?

1.3 Hoofdaanvrager

Let op:
* De hoofdaanvrager is de persoon die (samen)verantwoordelijk is voor de subsidieaanvraag. De hoofdaanvrager is de contactpersoon.
* Voor ZonMw is de indiener van de subsidieaanvraag per definitie de hoofdaanvrager. Het is niet mogelijk een aanvraag na te laten indienen door iemand anders.
* De hoofdaanvrager moet zelf een Mijn ZonMw account aanmaken en vanuit dit account de aanvraag indienen.
* Een account maakt u aan met een persoonsgebonden (werkje-)mailadres. Algemene e-mailadressen waartoe meerdere personen toegang hebben niet de voorkeur.

Vul in of wijzig uw persoonsgegevens. Voeg een "*" (punt) toe na uw initialen.

Titel (academisch):

Voorletter(s):

Voornaam:

Achternaam:

AANVRAAG OPSTELLEN EN INDIENEN

Check voordat je start en voordat je indient eerst op de website van ZonMw of de subsidieoproep nog open staat. Als de subsidie op is sluiten we de oproep.

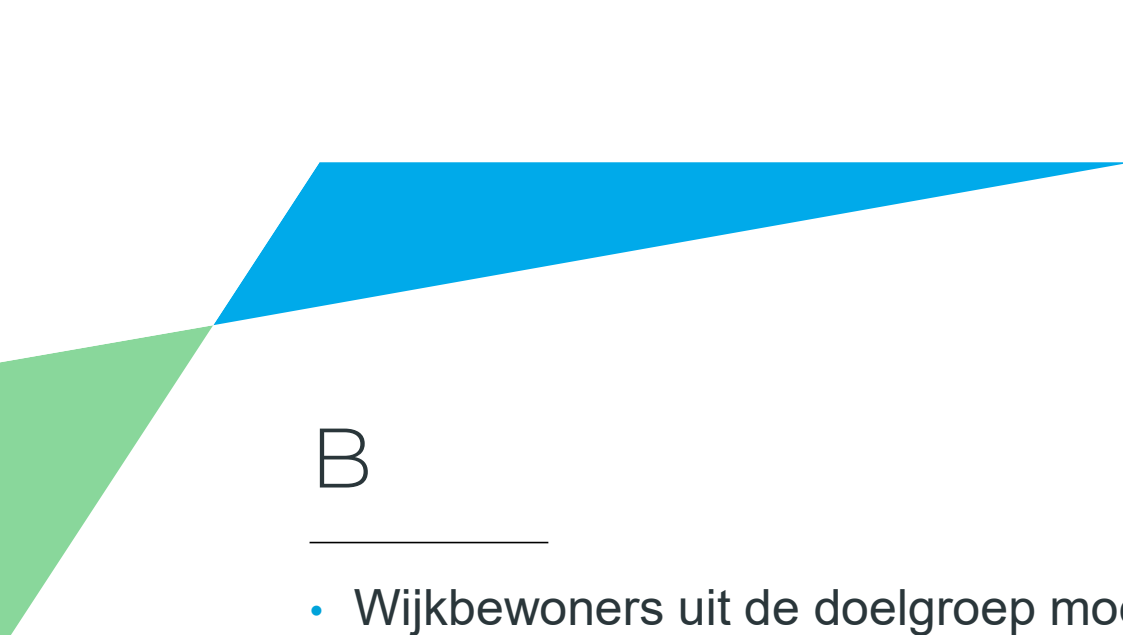
- Check of je aan alle eisen in de oproeptekst voldoet. Je aanvraag wordt afgewezen als je niet voldoet aan alle eisen. Je mag dan wel opnieuw indienen als de oproep nog open staat.
- Tip: download het ingevulde aanvraagformulier

BEOORDELING

- Beoordeling op volgorde van binnenkomst
- Aanvraag wordt beoordeeld op:
 - Voorwaarden uit hoofdstuk 4
 - Beoordelingscriteria voor kwaliteit
 - Beoordelingscriteria voor relevantie
- Uitslag na 4 weken:
 - Subsidie toegekend: aanleveren meldingsformulier
 - Subsidie afgewezen: mogelijkheid opnieuw in te dienen als de oproep nog open staat

B

- Wijkbewoners uit de doelgroep moeten in elk geval betrokken zijn bij:

TIJDPAD

Wat	Wanneer
Indienen subsidieaanvraag	Doorlopend tot 16 oktober 2025 14.00 uur
Besluit	Uiterlijk 4 weken na het indienen van de complete aanvraag
Startdatum project	Uiterlijk 31 december 2025
Uiterlijke einddatum project	Het project mag maximaal doorlopen tot en met 31 augustus 2026

VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap

Toegankelijkheid is één van de algemene beginselen die zijn opgenomen in het VN-verdrag. Op grond van **artikel 9** dienen de staten die partij zijn bij het Verdrag, personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot onder meer vervoer en de openbare ruimte. Doel van het Verdrag is een gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in de maatschappij.

Nog grote verschillen tussen gemeenten bij uitvoering VN-verdrag Handicap

Zesde peiling uitvoering VN-verdrag Handicap

Delen: [f](#) [in](#) [t](#)

Publicatie Rapport

5 oktober 2023

Er bestaan nog steeds grote verschillen tussen gemeenten bij de uitvoering van het VN-verdrag Handicap, dat in Nederland sinds 2016 geldt. In het verdrag zijn de rechten van mensen met een beperking op verschillende terreinen uitgewerkt. Daarbij staan gelijke behandeling en gelijkwaardig meedoen centraal. Met de ratificatie van het verdrag in 2016 zijn gemeenten verplicht om een Lokale Inclusie Agenda (LIA) op te stellen. Sommige gemeenten zijn volop bezig met de uitvoering van zo'n agenda, andere moeten nog beginnen.

Verschillende groepen

Groepen met een beperking	Groepsgrootte
Mensen met visuele beperkingen	Circa 220.000 slechtzienden, 750.000 kleurenblinden en ongeveer 76.000 mensen zijn volledig blind (CROW, 2021)
Mensen met auditieve beperkingen	Circa 1,5 miljoen mensen met een verminderd gehoor (CROW, 2021)
Mensen met motorische beperkingen	Circa 1,75 miljoen mensen met een motorische beperking. Daarvan hebben ongeveer 472.000 mensen een ernstig motorisch beperking (CROW, 2021)
Mensen met cognitieve en verstandelijke beperkingen	Circa 68.000 mensen met een lichte verstandelijke beperking (CROW, 2021)
Mensen met dyslexie en laaggeletterdheid	Circa 850.000 mensen met dyslexie en 2.500.000 met laaggeletterdheid (CROW, 2021)
Kinderen	Iets meer dan 2,1 miljoen kinderen tot 12 jaar in 2022 (CBS, 2022)

Toegankelijkheid en beleid

Lokale inclusie-agenda

Visie en leidraad inrichting openbare ruimte

Mobiliteitsvisie

Omgevingsvisie

Woonzorgvisie

Speelbeleid

....

Toegankelijkheid en Omgevingswet

Op weg naar een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor iedereen

Handreiking

Global Goals verbinden met lokaal inclusiebeleid

Zorgniveau

Handreiking bij het maken en uitvoeren van beleid en regelgeving in het licht van het VN-verdrag handicap

Provincies, gemeenten en het VN-verdrag handicap

College voor de Rechten van de Mens

Over de handreiking

Als bestuurder of ambtenaar heb jij direct invloed op het leven van mensen met een beperking. Denk bijvoorbeeld aan het toegankelijk maken van de regionale bus. Het inrichten van een inclusieve speeltuin waar elk kind kan spelen. Maar ook het in gebruik nemen van elektrische scooters in de stad, die vaak het vaste looppad van mensen met een visuele beperking blokkeren. Het is belangrijk om het VN-verdrag handicap mee te nemen bij het maken en uitvoeren van beleid en regelgeving. Dat is ook een verdragsverplichting. In deze handreiking vind je twee checklists die het College ontwikkelde om hierbij te helpen; een checklist juridische werkzaamheden en een checklist beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.

Het College heeft deze handreiking gemaakt voor bestuurders en ambtenaren die verschillende soorten werkzaamheden uitvoeren, in deze handreiking maken we onderscheid tussen drie soorten werkzaamheden.

- **Juridische werkzaamheden** zijn juridische werkzaamheden waarbij, met in deze handreiking een checklist voor het maken van regulerend. Deze regulerend en beleidsmatig. De checklist kan in drie fasen van het proces gebruikt worden, maar is vooral geschikt voor de voorbereidende fase.
- **Beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering** voor wie zich bezig houdt met beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering is een checklist opgenomen voor het maken en uitvoeren van beleidsmatige beslissingen en beleidsmatige. Het is een handreiking, zoals in het geval van inclusieve aanpak en selectie van mensen medewerkers, is de checklist relevant.
- **Communicatie (inclusie) werkzaamheden** gericht is de handreiking gericht voor mensen met een communicatieve taak of een aanspreekpunt op het terrein van het VN-verdrag handicap. Daarnaast is de checklist met de juiste personen binnen de organisatie delen en andere naar nodig ondersteunen. Zij kunnen beide checklists gebruiken.

Over het College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens is het mensenrechtenorgaan van Nederland. Daarnaast is het College verantwoordelijk op de uitvoering van het VN-verdrag handicap in Nederland. Dit wordt gerealiseerd door een land en beschermde de rechten van mensen met een beperking. Het college is gestroomd op een team van beleidsadviseurs met een kennis van het VN-verdrag handicap, het college adviseert en steunt met een bijdrage tot het verwezen te worden, het college adviseert en steunt met een bijdrage tot het verwezen te worden, het college adviseert en steunt met een bijdrage tot het verwezen te worden. Het College publiceert een jaarverslag 2023 over de beleidsontwikkeling met aanbevelingen voor de centrale en decentrale overheden. In 2023 werd een handreiking met concrete checklists voor beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering uitgegeven. Vind alle publicaties en tools over mensenrechten op www.collegevrechten.nl

Toegankelijkheid en openbaar vervoer

Toegankelijke haltes

Bestuursakkoord Toegankelijkheid Openbaar Vervoer 2022-2032 (eindversie 25-10-2022)

Toegankelijkheid en parkeren

Een inwoner: 'In Leiden en Oegstgeest zijn er door het centrum heen XL parkeerplaatsen, waarbij je ook met je rolstoel goed uit je auto kunt rollen. Net als in Wassenaar bij de Aldi.'

Toegankelijkheid openbare ruimte

Scheve stoeptegels

Stoepstruikelende voetgangers tellen niet als verkeersgewonden, maar het zijn er wel heel veel

Beeld ANP / Venema Media

NOS Nieuws • Donderdag 3 oktober, 12:51

Struikelen op straat: steeds vaker voetgangers bij de spoedeisende hulp

Zo'n 20.000 voetgangers moeten per jaar naar de spoedeisende hulp, omdat ze op straat struikelen, uitglijden of ergens tegenaan botsen. Dat zegt VeiligheidNL, op basis van nieuw [onderzoek](#).

Beeldmeetlatten openbare ruimte

Verharding-berm-hoogteligging

Verrekenen op frequentie via RAW-hoofdcode 22.80.02

A+	A	B	C	D
				
Er is geen hoogteverschil.	Er is weinig hoogteverschil.	Er is in beperkte mate hoogteverschil.	Er is redelijk veel hoogteverschil.	Er is veel hoogteverschil.
hoogteverschil met aansluitende verharding	hoogteverschil met aansluitende verharding	hoogteverschil met aansluitende verharding	hoogteverschil met aansluitende verharding	hoogteverschil met aansluitende verharding
0 mm	≤ 30 mm	≤ 50 mm	≤ 70 mm	> 70 mm

Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2023
Beeldkwaliteitsniveaus voor technisch en verzorgingsonderhoud

Richtlijn voor ontwerpen voetpaden

- Geen rijdend verkeer: Het moet niet kunnen dat voetgangers worden aangereden door al dan niet illegaal van het voetpad gebruik makend rijdend verkeer.
- Vrije doorloopruimte: Voetgangers moeten elkaar in principe in beide richtingen veilig en comfortabel kunnen passeren, zonder dat iemand moet uitwijken naar de berm, het fietspad of de rijbaan. Dit vergt een vrije doorloopruimte van 2,00 m met puntvernauwingen van minimaal 0,90 m.
- Geen oneffen of gladde verharding: Vermeden moet worden dat voetgangers vallen over slecht gekozen, slecht aangelegde of slecht onderhouden verharding

Beeldmeetlat looproutes: kan ik mijn weg vinden?

Kan ik mijn weg vinden?

Aanwezigheid gidslijnen ja/nee; kwaliteit gidslijnen inschatten; aanwezigheid geleidelijnen ja/nee, kwaliteit geleidelijnen inschatten

A+	A	B	C	D
				
Er zijn uitstekende blindegeleidelijnen en/of natuurlijke gidslijnen aanwezig. Er is voldoende kleurcontrast zowel langs de	Er zijn goede blindegeleidelijnen en/of natuurlijke gidslijnen aanwezig. Er is voldoende kleurcontrast zowel langs de	Er zijn redelijk goede blindegeleidelijnen en/of natuurlijke gidslijnen aanwezig. Er is net voldoende kleurcontrast zowel langs de	Aanwezige blindegeleidelijnen en/of natuurlijke gidslijnen zijn matig door onderbrekingen of onuistheden.	Er zijn geen blindegeleidelijnen en/of natuurlijke gidslijnen aanwezig. Kleurcontrast langs loopruimte en bij obstakels ontbreekt. De

Beeldmeetlat looproutes: beheer en onderhoud

Belemmert het beheer en onderhoud het gebruik van de route?

Inschatting kwaliteit onderhoud

A+	A	B	C	D
				
De openbare ruimte verkeert in uitstekende staat, ook bij slechte weersomstandigheden.	De openbare ruimte verkeert in goede staat, ook bij slechte weersomstandigheden.	De oversteek verkeert in redelijk goede staat, maar is matig begaanbaar bij slechte weersomstandigheden.	De openbare ruimte verkeert in matige staat en is slecht begaanbaar bij slechte weersomstandigheden.	De openbare ruimte verkeert in slechte staat en is ook slecht begaanbaar bij slechte weersomstandigheden.
Tijdelijke blokkade looproute	Tijdelijke blokkade looproute	Tijdelijke blokkade looproute	Tijdelijke blokkade looproute	Tijdelijke blokkade looproute
Nee	Nee	Nee	Ja	Ja

Beeldmeetlat looproutes: kan ik erlangs?

Kan ik erlangs?

Smalste breedte opmeten, indien kritiek
doorloophoogte opmeten; hinder van
obstakels inschatten

A+	A	B	C	D
				
Er is een brede loopruimte, zonder hinder door obstakels, puntvernauwingen of hoogtebeperkingen.	Er is voldoende loopruimte, met nauwelijks hinder door obstakels, puntvernauwingen en/of hoogtebeperkingen.	Er is voldoende loopruimte, met enige hinder door obstakels, puntvernauwingen en/of hoogtebeperkingen.	Er is voldoende loopruimte, met hier en daar puntvernauwingen en/of hoogtebeperkingen, maar er is een alternatief op de route beschikbaar.	De looproute is niet toegankelijk door onvoldoende vrije loopruimte over een deel of de hele lengte van de route. Er is geen veilig alternatief.

Toegankelijkheid bij wegwerkzaamheden

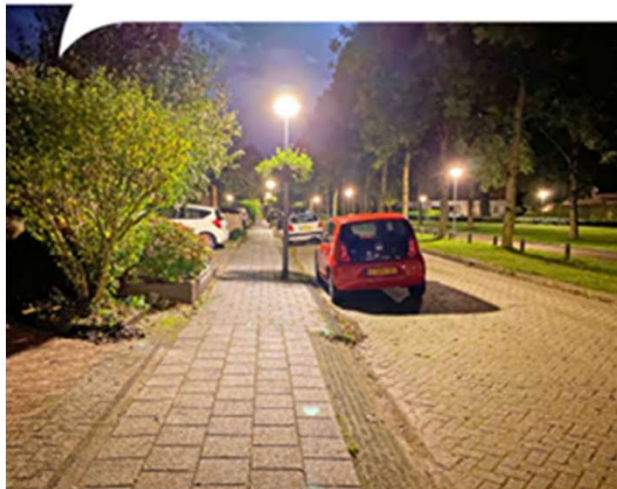
Toegankelijkheid en elektrisch vervoer

Een inwoner: 'In Leiden en Oegstgeest zijn er door het centrum heen XL parkeerplaatsen, waarbij je ook met je rolstoel goed uit je auto kunt rollen. Net als in Wassenaar bij de Aldi.'

Toegankelijkheid en verlichting

Doelgroep: ca. 750.000 mensen die hier veel moeite mee hebben en naar schatting 2 miljoen mensen die in enige moeite hebben met zich zelfstandig in het donker bij kunstlicht door de openbare ruimte te bewegen.

Belangrijk bij verlichting:

Locatie lichtpunten

Contrast/reflectie

Licht-technische kwaliteit

Routegeleiding

Meer informatie: Richtlijn toegankelijkheid

Bevat aspecten als:

Looproutes

Vrije breedte en hoogte/manoevreerruimte

Trappen/hellingen

Oversteekplaatsen

Straatmeubilair

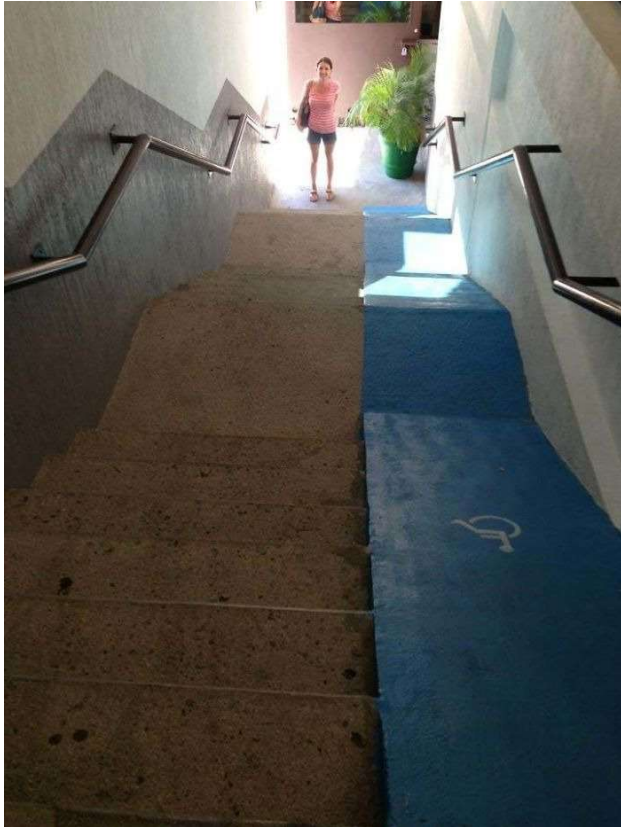
Routegeleiding

Bushaltes

Reis- en routeinformatie

Parkeerplaatsen

Praktijksituaties

Praktijksituaties

Praktijksituaties

Praktijksituaties Oegstgeest

Praktijksituaties Oegstgeest

Praktijksituaties Oegstgeest

TOEGANKELIJK VOOR WIE?

Zien

Er zijn steeds meer slechtzienden in Nederland. Vooral bij ouderen wordt het zicht met de jaren significant slechter. Dit betekent dat verlichting en contrast in de buitenruimte erg belangrijk zijn.

Horen

Hoewel er voor slechthorenden minder ingrijpende aanpassingen nodig zijn, is goede visuele informatie belangrijk, zodat zij zich zonder geluid toch kunnen oriënteren.

Tasten

Voor blinden en slechtzienden is gevoel heel belangrijk, zoals bijvoorbeeld de tastbare gids- en geleidelijnen die nu al worden toegepast. Bij deze lijnen is daarnaast het contrast in helderheid en kleur ten opzichte van hun omgeving belangrijk.

Verplaatsen

Veel lichamelijk beperkten of ouderen hebben moeite met zich soepel te verplaatsen, ze kunnen slechts langzaam of helemaal niet lopen, hebben minder uithoudingsvermogen en soms evenwichtsstoornissen.

Gebruiken

In de openbare ruimte zijn veel gebruiksvoorwerpen aanwezig, zoals bankjes, trappen en parkeerautomaten. Beperkingen of leeftijd stellen andere eisen aan deze voorwerpen. Om ze handig te kunnen gebruiken is vaak een bepaalde vormgeving, maatvoering of functionaliteit nodig.

- Er zijn meerdere soorten beperkingen waarvoor aanpassingen in de openbare ruimte gewenst zijn. Deze hebben te maken met de volgende aspecten: zien, horen, tasten, verplaatsen en gebruiken.

PLANNEN EN VOORBEREIDEN

De processtap *Plannen en voorbereiden* staat in het teken van het uitwerken van projecten die voortkomen uit het uitvoeringsprogramma

Pauze op het Kennisplein

Lunch op het Kennisplein

Pauze op het Kennisplein

Napraten op het Kennisplein

